

رابطه بین هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی مطالعه موردی: کتابخانه‌های دانشگاهی شهر مشهد

سیده سمیه موسوی¹ | زهرا جعفرزاده کرمانی²

1. دانشجوی کارشناسی ارشد اطلاع رسانی دانشگاه امام رضا (ع) مشهد: moosavisomayyeh@yahoo.com

2. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه امام رضا (ع) مشهد: jafarzadeh@imamreza.ac.ir

تاریخ پذیرش: 1393/01/20

تاریخ دریافت: 1392/09/13

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی مشهد که به دانشجویان غیر ایرانی ارائه خدمت می‌نمایند، انجام شده است.

روش پژوهش: این پژوهش از نظر هدف از نوع کاربردی بوده و به روش پیمایشی توصیفی - تحلیلی انجام گرفته و ابزار گردآوری داده‌های آن دو پرسشنامه هوش فرهنگی ارلی و آنگ (2007) با پایایی 0/91 و ویژگی‌های کارآفرینانه کردنائیج و همکاران (1386) با پایایی 0/94 بوده است. جامعه پژوهش را کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی مشهد که به دانشجویان غیر ایرانی ارائه خدمت می‌کنند تشکیل می‌دهد که در سال 1394، 91 نفر بوده‌اند و به روش سرشماری انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS19 و روش‌های آمار توصیفی و استنباطی (از آزمون کولوموگروف و اسمیرنوف، آزمون‌های t یک نمونه‌ای مستقل و همبستگی پیرسون و تحلیل واریانس) انجام شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد این کتابداران به لحاظ میزان هوش فرهنگی و میزان ویژگی‌های کارآفرینانه از وضعیت مطلوبی برخوردار هستند. همچنین بین هوش فرهنگی کتابداران و ویژگی‌های کارآفرینانه ایشان و نیز بین هر چهار بعد هوش فرهنگی شامل ابعاد فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری با ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران رابطه معنی‌دار وجود دارد. همچنین یافته‌ها حاکی از آن است که بین میزان هوش فرهنگی کتابداران بر حسب سطح تحصیلات، سابقه کاری و رشته تحصیلی و نیز بین ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران بر حسب وضعیت استخدام ایشان تفاوت معنی‌دار وجود ندارد.

نتیجه گیری: با توجه به یافته‌ها بین هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران رابطه معنی‌دار وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: هوش فرهنگی، کارآفرینی، ویژگی‌های کارآفرینانه، کتابداران، کتابخانه‌های دانشگاهی

برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی

مقدمه

امروزه به دلیل افزایش ارتباطات جهانی و ایجاد شرکت‌های

احتمال مواجهه این سازمان‌ها با مراجعانی با تنوع قومی و فرهنگی، افزایش یافته است. از این روی توجه به هوش فرهنگی کتابداران کتابخانه‌ها اهمیت بسیاری یافته است، چرا که هوش فرهنگی جزء مهم‌ترین ابزار است که می‌توان در مواجهه، جذب و جلب رضایت اعضایی با فرهنگ‌های متفاوت به کار گرفت. هوش فرهنگی به کتابداران کتابخانه‌ها کمک خواهد کرد با درک سریع و صحیح مؤلفه‌های فرهنگی مختلف، رفتاری مناسب از خود بروز دهند (حاتمی، 1391).

هوش فرهنگی دارای ساختاری چند بعدی است و از ابعادی چون هوش فرهنگی شناختی، هوش فرهنگی فراشناختی، هوش فرهنگی انگیزشی و هوش فرهنگی رفتاری تشکیل شده است (ارلی^۲ و آنگ^۳، 2003). در حرفه کتابداری در خدماتی که کتابداران ارائه می‌دهند، می‌توان مصداق‌هایی عینی از هوش فرهنگی را جست‌وجو نمود. به عنوان مثال در بعد فراشناختی نیاز است کتابداران فرآیند شناسایی نیازهای اطلاعاتی کاربران و منابع اطلاعاتی از پایگاه‌های مختلف را درک نمایند و یا در بعد شناختی ضروری است کتابداران دانش لازم نسبت به کاربران و نیازهای آن‌ها، انواع منابع اطلاعاتی مورد نیاز قومیت‌های مختلف از فرهنگ‌های متفاوت را کسب کنند. همچنین در بعد انگیزشی به نظر می‌رسد کتابداران باید در ارائه خدمات اطلاعاتی به کاربران مختلف عملکرد مناسبی داشته باشند تا رضایت ایشان تضمین شود. در نهایت اینکه هوش رفتاری به مهارت‌های کلامی و غیر کلامی کتابداران در برخورد با مراجعان مختلف اشاره دارد. از سوی دیگر برقراری ارتباط مؤثر و شناسایی نیازهای اطلاعاتی مراجعه‌کنندگانی که ملیت‌ها و فرهنگ‌های مختلف دارند، می‌تواند فرصتی مناسب برای ارائه خدماتی جدید و خارج از وظایف تعریف شده کتابخانه‌ها برای این قشر از مراجعان باشد که این امر منجر به کارآفرینی، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و کسب درآمد برای کتابداران خواهد شد. در هزاره‌ای که فناوری‌های نوظهور در عرصه جهانی همه چیز را تحت تأثیر قرار داده‌اند، کتابخانه‌ها هم، جهت همگام شدن با تحولات و عقب

چند ملیتی و نیز تنوع فرهنگی، افزایش دانش و مهارت کارکنان برای رو به رو شدن با تعارضات و درگیری‌های موجود در یک جامعه جهانی، از الزامات قطعی قلمداد می‌گردد (تریدز^۱، 2004، نقل در ذیحی و برهانی جبلی، 1391). زمینه‌های فرهنگی ما بر نحوه فکر کردن، عمل کردن و حتی بر تفسیر ما از فعالیت‌ها و اعمال دیگران مؤثر است (زمانی و طبرسا، 1388). اما آنچه می‌تواند به افراد کمک کند که به نحو مؤثرتری تفاوت‌های درون و بین فرهنگی را کنترل و مدیریت نمایند، هوش فرهنگی است. هوش فرهنگی حوزه مدرنی است از هوشمندی که امکان میانجیگری در فضاهای کاری متنوع و متغیر را مطرح می‌کند (آقایی، اله وردی و باغبانی آرانی، 1390). بنابراین هوش فرهنگی از جمله عواملی است که با توجه به افزایش ارتباطات بین‌المللی در قرن حاضر می‌تواند بر فعالیت‌های کتابداران کتابخانه‌ها و نیز بر فضای کسب و کار در کتابخانه‌ها و سایر خدمات اطلاعاتی در خارج از کتابخانه‌ها تأثیرگذار باشد.

از سوی دیگر امروزه تحولات حوزه فناوری‌های نوین اطلاعاتی، در تمام علوم و نیز در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی و حوزه فعالیت این رشته در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی و به دنبال آن تغییر در انتظارات مراجعان، بیان‌گر ضرورت به روز رسانی دانش و مهارت‌های کتابداران متخصص است. به این منظور کتابداران و متخصصان اطلاعات باید مانند کارمندان دیگر بخش‌های سازمان، راهکارهای مناسبی برای ایجاد و هدایت تغییر، مدیریت دانش و فعالیت‌های کارآفرینانه داشته باشند (حسن زاده و عالی، 1362). اما انواع کتابخانه‌ها و بخصوص آن‌ها که با کاربرانی از فرهنگ‌های متفاوت سر و کار دارند، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های بسیاری برای کارآفرینی و ایجاد مشاغل جدید دارند و از این روی بهره‌مندی از هوش فرهنگی و تقویت آن برای کتابدارانی که به دنبال کارآفرینی و خلق ایده‌های نو در کتابخانه‌ها می‌باشند، امری ضروری است.

کتابخانه‌ها عمده‌ترین مراکز اشاعه دانش هستند که امروزه به دلیل گسترش ارتباطات بین‌المللی در بین کشورهای مختلف،

² Earley

³ Ang

¹ Triads

نماندن از رقابت تنگاتنگی که در جریان است، راهی جز بروز ایده‌های جدید و کارآفرینی نخواهند داشت (شکاری، 1393). در نتیجه با مطالعه و شناخت ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینی کتابداران می‌توان به ارائه نوآوری‌هایی مطابق با نیازهای اطلاعاتی مراجعان و خدمات بهتر به آنان در سایه فعالیت‌های کارآفرینانه دست یافت.

کارآفرینان باید توانایی‌هایی داشته باشند تا آن‌ها را در درک درست پیچیدگی‌های شناختی، رفتاری و ارزشی دیگران کمک کند (گارمت^۱ و بل وال^۲، 2008). بروک هاوس^۳ و هورویتر^۴ (1986) چهار ویژگی را به عنوان ویژگی‌های شخصیتی اصلی کارآفرینان مطرح کردند که شامل توفیق طلبی، مرکز کنترل درونی، تمایل به مخاطره‌پذیری و تحمل ابهام است (بروکهاوس و هورویتر، 1986). در خدماتی که کتابداران در کتابخانه‌ها ارائه می‌دهند می‌توان مصداق‌هایی عینی از ویژگی‌های کارآفرینانه را برشمرد. به عنوان مثال ریسک‌پذیری در کتابداران منجر به بهره‌برداری از فرصت‌ها و تهدیدهای موجود در محیط اطلاعاتی شده و اعتماد به نفس بالا را به همراه دارد. همچنین برخورداری از ویژگی تمایل به موفقیت در کتابداران منجر به تلاش بیشتر در ارائه خدمات خواهد شد.

در خصوص پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور در دو مقوله هوش فرهنگی و کارآفرینی می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد.

پژوهش‌های مرتبط با هوش فرهنگی: ون داین و همکاران^۵ (2007) در پژوهشی به اندازه‌گیری هوش فرهنگی و میزان تأثیر آن بر سازگاری، تصمیم‌گیری، انطباق فرهنگی و عملکرد وظیفه‌ای پرداخته‌اند. روش این پژوهش کاربردی می‌باشد. نتایج این تحقیق نشان داد که ابعاد هوش فرهنگی با هر کدام از این متغیرها ارتباط دارد و در واقع هوش فرهنگی به عنوان عامل پیش‌بینی‌کننده این متغیرها معرفی شده است. به این

صورت که دو بعد استراتژی و دانش هوش فرهنگی بر قضاوت فرهنگی و تصمیم‌گیری فرد تأثیرگذار است. همچنین ابعاد رفتار و انگیزش هوش فرهنگی میزان انطباق فرهنگ فرد را با موقعیت‌های جدید فرهنگی پیش‌بینی می‌کند و بالاخره ابعاد استراتژی و رفتار هوش فرهنگی بر عملکرد وظیفه‌ای فرد تأثیرگذار است. گارانزا و همکاران^۱ (2010) در پژوهشی به بررسی هوش فرهنگی مدیران در تجارت‌های کوچک در کانادا پرداختند. این پژوهش به روش پیمایشی انجام شده است و ابزار گردآوری اطلاعات در آن پرسشنامه بوده است. نتایج این پژوهش نشان داد هوش فرهنگی مدیران می‌تواند اثر مثبتی بر عملکرد شرکت داشته باشد. آن‌ها همچنین استدلال کردند که مدیران دارای هوش فرهنگی در موقعیتی قرار دارند که می‌توانند روابط کسب و کار مؤثرتری بنا کنند که این امر می‌تواند عملکرد سازمان را تقویت کند و به بهره‌وری در کل سازمان منجر شود. یسیل^۲ (2013) در پژوهشی به بررسی تأثیر هوش فرهنگی بر رضایت شغلی بین فرهنگی و عملکردهای بین‌المللی مرتبط پرداخت این پژوهش به روش پیمایشی انجام گرفته است و جامعه آن متشکل از تمامی کارکنان 20 شرکت نساجی در ترکیه بوده است. نتایج این پژوهش نشان داد که هوش فرهنگی کارکنان رابطه مثبتی با رضایت شغلی میان فرهنگی داشته است. همچنین نتایج حاکی از آن بود که بین هوش فرهنگی و عملکردهای بین‌المللی مرتبط نیز رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین بین رضایت شغلی میان فرهنگی و عملکردهای بین‌المللی مرتبط رابطه‌ای پیدا نشد.

پژوهش‌های مرتبط با کارآفرینی: یونکا و نورای^۳ (2000) در پژوهشی به بررسی ویژگی‌های کارآفرینی در بین دانشجویان دانشگاه‌های ترکیه پرداختند. روش این پژوهش کاربردی بوده و جامعه آن را دانشجویان دانشگاه‌های ترکیه تشکیل می‌دادند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بوده است. نتایج این پژوهش نشان داد که دانشجویانی که تمایل خود را برای راه

¹ Garranza and et al

² Yesil,

³ Yonca G & Nuray A.

¹ Gurmeet

² Belwal

³ Brackhaus

⁴ Horwitz

⁵ Van Dyne and et al

پژوهش نشان داد بین هوش فرهنگی و عملکرد وظیفه‌ای مدیران و کتابداران رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. در بررسی روابط بین ابعاد چهارگانه هوش فرهنگی نتایج حاکی از وجود رابطه معنی‌دار بین استراتژی با بعد انگیزش هوش فرهنگی و بعد انگیزش با بعد رفتار هوش فرهنگی است. همچنین مشخص شد تأثیرگذاری هوش فرهنگی بر عملکرد وظیفه‌ای برخاسته از ابعاد، دانش، انگیزش و رفتار هوش فرهنگی است. موسوی (1391) در پژوهشی در قالب یک پایان نامه به سنجش هوش فرهنگی و رابطه آن با رضایت شغلی در کتابداران کتابخانه‌های وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران پرداخته است. این پژوهش از نوع کاربردی بوده که به روش پیمایشی و با رویکرد توصیفی انجام شده است. نتایج این پژوهش نشان داد بین استراتژی، دانش و رفتار هوش فرهنگی با رضایت شغلی هیچ گونه ارتباطی وجود ندارد، تنها بین بعد انگیزش هوش فرهنگی با رضایت شغلی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

پژوهش‌های مرتبط با کارآفرینی: رستگار هروکی (1388) در پژوهشی به سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینی کتابداران و اطلاع‌رسانان شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه‌های دولتی شهر تهران پرداخته است. این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی بوده و به روش میدانی انجام شده است. جامعه این پژوهش شامل شاغلان در کتابخانه‌های دانشگاهی سیزده دانشگاه دولتی تهران بوده که از میان جامعه 59 نفر به صورت تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شدند. یافته‌های این پژوهش نشان داد رابطه معنی‌داری بین ویژگی‌های شخصیتی نیاز به موفقیت، خلاقیت، ریسک‌پذیری، کانون کنترل درونی و میزان کارآفرینی کتابداران و اطلاع‌رسانان وجود دارد. و رابطه معنی‌داری بین ویژگی‌های شخصیتی تحمل ابهام و میزان کارآفرینی کتابداران و اطلاع‌رسانان وجود ندارد. ابادری و همکاران (1393) در پژوهشی به سنجش ویژگی‌های انگیزشی (روان‌شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های واحدهای پزشکی بر اساس ویژگی‌های روان‌شناختی مکتب انسانی و رابطه و تأثیر متغیرهای جمعیت شناختی بر این ویژگی‌ها پرداخته‌اند. این پژوهش تحلیلی بوده و به روش پیمایشی انجام شده است. جامعه این پژوهش را

اندازی کسب و کار مستقل نشان داده بودند در همه ویژگی‌های کارآفرینی به جز تحمل ابهام و اعتماد به نفس، نمره‌های بالایی داشتند. با این حال فقط 18٪ دانشجویان تمایل به کارآفرین شدن از خود نشان داده بودند. هایتون⁴ (2005) در پژوهش خود عوامل مؤثر بر کارآفرینی سازمانی را مورد بررسی قرار داد. این تحقیق از نوع کاربردی بوده و برای جمع‌آوری اطلاعات در آن از پرسشنامه استفاده شده است. در این پژوهش دو متغیر رفتارهای رهبری مدیران و ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد عوامل مؤثر بر کارآفرینی سازمانی با تأکید بر نقش مدیریت انسانی عبارت‌اند از تشویق به توفیق طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری، کنترل درونی، ارزیابی عملکرد و آموزش کار تیمی می‌باشد. لئونارد⁵ و کلمنتسون⁶ (2012) در پژوهش خود رابطه بین کسب و کار کتابداران و ویژگی‌های کارآفرینی آنان را در 10 دانشگاه ایالات متحده مورد بررسی قرار دادند. نتایج این پژوهش ضرورت وجود نوآوری و کارآفرینی را در فرهنگ سازمانی از دیدگاه مدیران و کتابداران نشان می‌دهد. هر دو گروه دیدگاه مشترک در زمینه دادن پاداش و تجلیل از دستاوردها و توانایی‌های کارآفرینی کتابداران دارند. در داخل کشور پژوهش‌هایی در ارتباط با هوش فرهنگی و کارآفرینی در کتابخانه‌ها به صورت مستقل انجام گرفته است. همچنین پژوهش‌های متعددی به رابطه هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه پرداختند که در این خصوص می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود.

پژوهش‌های مرتبط با هوش فرهنگی: حاتمی (1391) در پژوهشی به بررسی میزان تأثیر هوش فرهنگی بر عملکرد وظیفه‌ای مدیران و کتابداران پرداخته است. این پژوهش از نوع پیمایشی-توصیفی بوده و به لحاظ هدف کاربردی می‌باشد. جامعه این پژوهش شامل کلیه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه پنج بوده است که تعدادشان 67 نفر بوده و به صورت سرشماری مورد بررسی قرار گرفته‌اند. نتایج این

⁴ Hayton, J. C.

⁵ Leonard

⁶ Clementson

98 نفر از کتابداران واحدهای پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی تشکیل می‌دادند که به صورت سرشماری مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه خودسنجی محقق ساخته جهت سنجش ویژگی‌های انگیزشی (روان شناختی) کارآفرینی کتابداران بوده است. نتایج این پژوهش نشان داد ویژگی‌های انگیزشی (روان شناختی) کارآفرینی کتابداران از حد متوسط بیشتر بوده و رابطه معنی داری بین سطح تحصیلات و مدرک تحصیلی کتابداران با ویژگی‌های انگیزشی (روان شناختی) آنان وجود داشته است. محمدی و مرجانی (1393) در پژوهشی به بررسی قابلیت‌های کارآفرینی کتابداران کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی پرداخته‌اند. این پژوهش از نوع توصیفی بوده و به روش پیمایشی انجام شده است. جامعه پژوهش شامل کلیه کتابداران کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی بوده که تعدادشان 67 نفر بوده است و به صورت سرشماری مورد بررسی قرار گرفته‌اند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته سنجش قابلیت‌های کارآفرینی بوده است. نتایج نشان داد که قابلیت‌های کارآفرینی کتابداران در زمینه اخلاقیات، ریسک‌پذیری، توفیق‌طلبی، مرکز کنترل درونی و تحمل ابهام بالاتر از حد میانگین است. همچنین نتایج حاکی از آن است که بین قابلیت‌های کارآفرینی کتابداران با کارآفرینی آنان رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد. و نیز نتایج نشان داد بین قابلیت‌های کارآفرینی کتابداران بر حسب جنسیت با سابقه کاری و سطح تحصیلات تفاوت معنا داری وجود ندارد. ابادری و باب الحوائجی (1395) در پژوهشی به بررسی ویژگی‌های حمایتی کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی و کشف رابطه و تأثیر متغیرهای جمعیت شناختی بر ویژگی‌های حمایتی کارآفرینی آنان پرداختند. این پژوهش از نوع توصیفی بوده و به روش پیمایشی تحلیلی انجام گرفته است. جامعه آماری شامل 109 نفر از کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی در 15 واحد جامع بودند که به صورت سرشماری مورد آزمون قرار گرفتند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه خودسنجی محقق ساخته بوده است. نتایج نشان داد ویژگی‌های حمایتی کارآفرینی کتابداران به طور معناداری از حد متوسط کمتر بود و رابطه معناداری بین

مدرک تحصیلی کتابداری، سن و سطح تحصیلات کتابداران با این ویژگی‌ها وجود داشت.

پژوهش‌های مرتبط با رابطه بین هوش فرهنگی و کارآفرینی: نائیجی و عباسعلی زاده (1388) در پژوهشی به بررسی رابطه هوش فرهنگی با ویژگی‌های کارآفرینانه مدیران سازمان‌های غیرانتفاعی در ایران پرداخته‌اند. این پژوهش از نوع کاربردی و همبستگی بوده است. جامعه این پژوهش شامل اعضای هیأت مؤسس سازمان‌های غیرانتفاعی در استان تهران بوده که تعداد آنها 561 نفر بوده است که از بین آنها 244 نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده است. یافته‌ها نشان داد رابطه عمیقی میان الگوی چهار عاملی هوش فرهنگی و هر یک از ویژگی‌های کارآفرینان وجود داشته و هوش فرهنگی رفتاری بیشترین رابطه مثبت را با ویژگی‌های کارآفرینانه داشته است. همچنین بر اساس نتایج این پژوهش از میان چهار بعد هوش فرهنگی ابعاد رفتاری و شناختی در سطح 0.01 با کارآفرینی رابطه علی نشان داده‌اند. ذبیحی و برهانی جبلی (1391) در پژوهشی به بررسی رابطه هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه کارکنان سازمان فنی و حرفه‌ای خراسان رضوی پرداخته‌اند. این پژوهش کاربردی بوده و از نظر جمع آوری اطلاعات توصیفی می‌باشد. جامعه این پژوهش متشکل از کارکنان سازمان فنی و حرفه‌ای خراسان رضوی است که تعدادشان 210 نفر بوده و 135 نفر از آنها به عنوان حجم نمونه انتخاب شده است. نتایج این پژوهش نشان داده است که بین هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه کارکنان رابطه مستقیم و معنی داری وجود داشته است. همچنین بر اساس نتایج وجود رابطه معنی دار بین همه ابعاد هوش فرهنگی به جز هوش فرهنگی دانشی با ویژگی‌های کارآفرینانه تأیید شد. نظرعباسی (1392) در پژوهشی به بررسی رابطه بین هوش فرهنگی کارکنان با کارآفرینی سازمانی در بانک کشاورزی استان گلستان پرداخته است. این پژوهش کاربردی بوده و از نظر روش پیمایشی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آن شامل کلیه کارکنان بانک کشاورزی استان گلستان می‌باشد که 800 نفر بوده و از بین آنها 191 نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش دو پرسشنامه کارآفرینی سازمانی و هوش فرهنگی بوده

پژوهشگر در پژوهش‌های خارج از کشور به پژوهشی که رابطه هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه را در کتابخانه‌ها و یا در سازمان‌های دیگر مورد بررسی قرار دهد، دست پیدا نکرد. همانطور که ذکر شد هیچ یک از پژوهش‌هایی که در داخل کشور رابطه بین هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه را مورد بررسی قرار داده‌اند در کتابخانه و جامعه کتابداران انجام نشده‌اند، از این رو در بین پژوهش‌های انجام شده جای خالی پژوهشی که به ارتباط بین این دو مقوله در کتابخانه‌ها و جامعه کتابداران بپردازد، احساس می‌شود.

بر اساس آنچه گفته شد و از آنجا که در برخی از کتابخانه‌های شهر مشهد با مراجعه کنندگانی از ملیت‌ها و فرهنگ‌های متفاوت رو به رو هستیم و نیز با توجه به اهمیت مقوله کارآفرینی در کتابخانه‌ها، انجام پژوهشی در خصوص بررسی رابطه بین هوش فرهنگی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر مشهد و ویژگی‌های کارآفرینانه آن‌ها ضروری به نظر می‌رسد. در مجموع این تحقیق به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش است که آیا بین هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر مشهد رابطه‌ای وجود دارد؟

سؤال‌های پژوهش شامل:

1. هوش فرهنگی کتابداران (در ابعاد فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) به چه میزان است؟
2. ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران (شامل خطرپذیری، کانون کنترل درونی، تمایل به موفقیت، چالش‌طلبی، تحمل ابهام، رؤیابردازی، سلامت فکری و عمل‌گرایی) به چه میزان است؟

فرضیه‌ها به عبارتند از:

1. بین میزان هوش فرهنگی کتابداران در ابعاد فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری و ویژگی‌های کارآفرینانه آن‌ها رابطه معنی‌داری وجود دارد.
2. بین میزان هوش فرهنگی کتابداران بر حسب متغیرهای جمعیت‌شناختی (سطح تحصیلات، سابقه کار و رشته تحصیلی) ایشان تفاوت معنی‌داری وجود دارد.
3. بین میزان ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران بر حسب

است. نتایج این پژوهش نشان داد بین هوش فرهنگی کارکنان با کارآفرینی سازمانی در بانک کشاورزی استان گلستان رابطه معنی‌داری وجود دارد. پاپ زن و همکاران (1393) در پژوهشی به بررسی تأثیر مؤلفه‌های هوش فرهنگی بر رفتار کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه کشاورزی دانشگاه رازی پرداخته است. روش این پژوهش کاربردی بوده و از نوع توصیفی-همبستگی می‌باشد. جامعه این پژوهش را 1000 نفر از دانشجویان سال آخر کارشناسی دانشکده کشاورزی تشکیل می‌دهد که به روش تصادفی طبقه‌ای 280 تن از آنان به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند. ابزار گردآوری داده‌ها دو پرسشنامه هوش فرهنگی و رفتار کارآفرینانه بوده است. نتایج نشان داد که 78.56 درصد از دانشجویان دارای نیت کارآفرینی در حد متوسط و پایین بودند. مدل سازی معادله‌های ساختاری نشان داد هوش فرهنگی فراشناختی بیشتر از دیگر مؤلفه‌های هوش فرهنگی می‌تواند بر نیت کارآفرینی دانشجویان مؤثر باشد. همچنین نتایج نشان داد بین مؤلفه‌های هوش فرهنگی با یکدیگر و با نیت و رفتار کارآفرینانه رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. کمالیان و همکاران (1393) در پژوهشی با عنوان مدل معادلات ساختاری رابطه میان هوش فرهنگی و گرایش کارآفرینانه به بررسی رابطه بین هوش فرهنگی و گرایش کارآفرینانه کارکنان کارخانه یخچال سازی شهرستان خرم‌آباد پرداخته است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی بوده و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کارکنان کارخانه یخچال سازی شهرستان خرم‌آباد بوده که تعداد آنها 125 نفر بوده است که از بین آنها 98 نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه هوش فرهنگی و گرایش کارآفرینانه بوده است. نتایج این پژوهش نشان داد بین هوش فرهنگی و گرایش کارآفرینانه رابطه معنی‌داری وجود دارد.

با مرور پژوهش‌های انجام شده در خارج و داخل کشور مشخص گردید که پژوهش‌های متعددی در زمینه دو مقوله هوش فرهنگی و کارآفرینی به صورت مستقل انجام شده است، در داخل کشور پژوهش‌هایی در بررسی رابطه هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه در سایر سازمان‌ها انجام گرفته است اما

وضعیت استخدامی ایشان تفاوت معنی داری وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در آمار توصیفی از جداول فراوانی و درصدها، میانگین‌ها و انحراف معیارها و در آمار استنباطی از آزمون کولوموگروف و اسمیرنف برای تعیین نرمال بودن متغیرها، آزمونهای t یک نمونه‌ای مستقل و همبستگی پیرسون و تحلیل واریانس برای پاسخ به سؤال‌ها و فرضیه‌های تحقیق استفاده شد. همچنین لازم به ذکر است که تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS19 انجام گرفته است.

روش پژوهش

تحقیق حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی و از نظر روش پیمایشی توصیفی-تحلیلی است. با توجه به موضوع پژوهش کتابخانه‌هایی انتخاب شدند که به مراجعه کنندگانی با فرهنگ‌های مختلف نیز ارائه خدمت می‌کنند. جامعه آماری پژوهش عبارت است از کلیه کتابداران شاغل در کتابخانه‌های مدرسه علمیه جامعه المصطفی مشهد (واحد خواهران و برادران)، کتابخانه مدرسه علمیه نرجس مشهد، کتابخانه دانشگاه علوم اسلامی رضوی مشهد، کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی مشهد، کتابخانه‌های دانشکده‌های علوم پزشکی، داروسازی و پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، کتابخانه دانشگاه پیام نور مشهد و کتابخانه‌های پردیس اسرار و پردیس رضوان دانشگاه امام رضا (ع) مشهد که تعداد آنها 91 نفر بوده و تا سال 1394 در این کتابخانه‌ها مشغول به خدمت هستند. به دلیل محدود بودن تعداد افراد جامعه، به صورت سرشماری مورد بررسی قرار گرفته است که پس از توزیع و جمع آوری پرسشنامه‌ها 72 پرسشنامه برگشت داده شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه استاندارد هوش فرهنگی ارلی و آنگ (2007) و پرسشنامه ویژگی‌های کارآفرینانه کردناچ و همکاران (1386) است. پرسشنامه هوش فرهنگی شامل 20 سؤال در 4 بعد و پرسشنامه ویژگی‌های کارآفرینانه شامل 57 سؤال در 8 بعد است. در پژوهش حاضر با توجه به استاندارد بودن دو پرسشنامه هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه روایی این پرسشنامه‌ها مورد تأیید متخصصان بود و با نظر اساتید گروه نیز تأیید گردید. در پژوهش حاضر پایایی 0/91 برای پرسشنامه هوش فرهنگی و پایایی 0/94 برای پرسشنامه ویژگی‌های کارآفرینانه به دست آمد. در این تحقیق به منظور

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد 30/6 درصد از پاسخگویان مرد و 69/4 درصد زن هستند. بیشترین فراوانی را افرادی تشکیل می‌دهد که سابقه کاری آنها بین 11 تا 15 سال است. بیشترین فراوانی از نظر سطح تحصیلات به افراد دارای مدرک لیسانس (48/6 درصد افراد) و کمترین فراوانی به دارندگان مدرک تحصیلی دیپلم و دکتری (2/8 درصد) تعلق دارد. یافته‌ها نشان می‌دهد که رشته تحصیلی 77/8 درصد از کتابداران این کتابخانه‌ها علم اطلاعات و دانش‌شناسی می‌باشد که نشان دهنده رویکرد مناسب دانشگاه‌ها و مدارس علمیه در استخدام کتابداران متخصص در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی است.

در اینجا با توجه به طیف لیکرت و اختصاص مقادیر بین 1 تا 5 به متغیرها، مقادیر 4-5 را به عنوان خیلی بالا، مقادیر 3-4 را بالا، مقادیر مساوی با 3 را متوسط، مقادیر 1-2/99 را پایین و مقادیر زیر 1 را خیلی پایین در نظر گرفتیم.

1. هوش فرهنگی کتابداران (در ابعاد فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) به چه میزان است؟

جدول 1. آزمون t یک نمونه‌ای، میزان هوش فرهنگی کتابداران

متغیر	میانگین	انحراف معیار	نسبت از 100	سطح معنی داری
هوش فرهنگی	3/99	0/46	74/75	0/0001
بعد فراشناختی هوش فرهنگی	4/2	0/553	77/5	0/0001

0/0001	60	0/63	3/4	بعد شناختی هوش فرهنگی
0/0001	77/5	0/62	4/1	بعد انگیزشی هوش فرهنگی
0/0001	86	0/54	4/44	بعد رفتاری هوش فرهنگی

2. ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران (شامل خطرپذیری، کانون کنترل درونی، تمایل به موفقیت، چالش‌طلبی، تحمل ابهام، رؤیاپردازی، سلامت فکری و عمل‌گرایی) به چه میزان است؟

با توجه به میانگین به دست آمده در جدول شماره 1 (3/99)، میزان هوش فرهنگی کتابداران در حد بالا است. همچنین میزان هوش فرهنگی کتابداران در ابعاد فراشناختی، انگیزشی و رفتاری در حد خیلی بالا و در بعد شناختی در حد بالا است.

جدول 2. آزمون t یک نمونه‌ای، میزان ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران

متغیر	میانگین	انحراف معیار	سطح معنی داری
ویژگی‌های کارآفرینانه	3/64	0/042	0/0001
ریسک‌پذیری	3/29	0/074	0/0001
کانون کنترل	4/06	0/075	0/0001
نیاز به موفقیت	3/93	0/059	0/0001
سلامت فکری	3/34	0/085	0/0001
عملگرایی	4/46	0/05	0/0001
تحمل ابهام	2/46	0/071	0/99
رؤیاپردازی	3/49	0/086	0/0001
چالش‌طلبی	3/67	0/071	0/0001

بیشترین میزان مربوط به ویژگی عملگرایی (4/46) است.

با توجه به میانگین به دست آمده در جدول شماره 2 (3/64)، میزان ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران در حد بالا است. کمترین میزان مربوط به ویژگی تحمل ابهام (2/46) و

آزمون فرضیه‌های پژوهش

جدول 3. آزمون همبستگی پیرسون بررسی رابطه هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران

سطح معنی داری	ضریب همبستگی پیرسون	متغیر پیش بین
		متغیر ملاک
0/0001	0/549	هوش فرهنگی
0/0001	0/411	بعد فراشناختی هوش فرهنگی
0/0001	0/42	بعد شناختی هوش فرهنگی
0/0001	0/483	بعد انگیزشی هوش فرهنگی
0/0001	0/415	بعد رفتاری هوش فرهنگی

3، می‌توان چنین نتیجه گرفت که سطح معنی‌داری به دست آمده از 0/05 کمتر است، بنابراین بین میزان هوش فرهنگی کتابداران و ویژگی‌های کارآفرینانه آن‌ها رابطه معنی‌دار وجود دارد. همچنین با توجه به ضرایب همبستگی پیرسون (0/411) برای

با توجه به ضریب همبستگی پیرسون (0/549) و سطح معنی‌داری آن (0/0001) برای هوش فرهنگی در جدول شماره

میزان هوش فرهنگی کتابداران در ابعاد فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری و ویژگی های کارآفرینانه آنها رابطه معنی دار وجود دارد.

بعد فراشناختی، (0/42) برای بعد شناختی، (0/483) برای بعد انگیزشی، (0/415) برای بعد رفتاری و سطح معنی داری آنها (0/0001) در جدول شماره 3، می توان چنین نتیجه گرفت که سطح معنی داری به دست آمده از 0/05 کمتر است، بنابراین بین

جدول 4. یافته های توصیفی و آزمون تحلیل واریانس مقایسه میزان هوش فرهنگی کتابداران بر حسب سطح تحصیلات

سطح معنی داری	آماره F	سطح معنی داری آزمون همگنی واریانسها	یافته های توصیفی		متغیر گزینه ها
			انحراف معیار	میانگین	تحصیلات
0/051	2/534	0/148	0/035	4/07	دیپلم
			0/54	3/74	فوق دیپلم
			0/49	3/88	لیسانس
			0/35	4/16	فوق لیسانس
			0/03	4/42	دکتری

جدول شماره 4 سطح معنی داری آزمون برابر با 0/051 شده است، می توان چنین نتیجه گرفت که سطح معنی داری به دست آمده از 0/05 بیشتر است، بنابراین بین میزان هوش فرهنگی کتابداران بر حسب سطح تحصیلات تفاوت معنی دار وجود ندارد.

همان طور که جدول شماره 4 نشان می دهد بیشترین میزان میانگین هوش فرهنگی مربوط به سطح تحصیلی دکتری و کمترین میزان میانگین هوش فرهنگی مربوط به سطح تحصیلی فوق دیپلم است. با توجه به آن که در آزمون تحلیل واریانس در

جدول 5. یافته های توصیفی و آزمون تحلیل واریانس مقایسه میزان هوش فرهنگی کتابداران بر حسب سابقه کار

سطح معنی داری	آماره F	سطح معنی داری آزمون همگنی واریانسها	یافته های توصیفی		متغیر گزینه ها
			انحراف معیار	میانگین	سابقه کار
0/341	1/149	0/493	0/55	3/85	کمتر از 5 سال
			0/35	4/09	بین 5 تا 10 سال
			0/44	3/9	بین 11 تا 15 سال
			0/37	4/19	بین 16 تا 20 سال
			0/56	3/98	بالای 20 سال

با 0/493 شده است، می توان چنین نتیجه گرفت که سطح معنی داری به دست آمده از 0/05 بیشتر است، بنابراین بین میزان هوش فرهنگی کتابداران بر حسب سابقه کار تفاوت معنی دار وجود ندارد.

همان طور که جدول شماره 5 نشان می دهد بیشترین میانگین هوش فرهنگی مربوط به کتابداران با سابقه کار بین 16 تا 20 سال و کمترین میزان میانگین هوش فرهنگی مربوط به کتابداران با سابقه کار کمتر از 5 سال است. با توجه به آنکه در آزمون تحلیل واریانس در جدول شماره 5 سطح معنی داری آزمون برابر

جدول 6. یافته های توصیفی و آزمون t مستقل مقایسه میزان هوش فرهنگی کتابداران بر حسب رشته تحصیلی

سطح معنی داری	درجه آزادی	آماره t	یافته های توصیفی		متغیر رشته
			سطح معنی داری آزمون لون	میانگین	رشته

		میانگین		انحراف معیار		گزینه‌ها
0/907	65	0/118	0/389	0/48	3/99	کتابداری
				0/42	3/97	سایر رشته‌ها

بنابراین بین میزان هوش فرهنگی کتابداران بر حسب رشته تحصیلی تفاوت معنی‌دار وجود ندارد.

با توجه به آنکه در آزمون t مستقل در جدول شماره 6 سطح معنی‌داری آزمون برابر با 0/907 شده است، می‌توان چنین نتیجه گرفت که سطح معنی‌داری به دست آمده از 0/05 بیشتر است،

جدول 7. یافته‌های توصیفی و آزمون تحلیل واریانس مقایسه میزان ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران بر حسب وضعیت استخدام

وضعیت گزینه‌ها	یافته‌های توصیفی		سطح معنی‌داری آزمون	آماره F	سطح معنی‌داری
	میانگین	انحراف معیار			
رسمی	3/95	0/52	0/483	1/044	0/379
پیمانی	3/92	0/36			
قراردادی	4/11	0/42			
سایر	3/67	0/61			

فرهنگی حاکی از آن است که میزان هوش فرهنگی کتابداران در بعد فراشناختی و انگیزشی در حد خیلی بالا و در بعد شناختی و رفتاری در حد بالا است.

عوامل مختلفی همچون عوامل فردی، محیطی، آموزشی و شغلی می‌توانند بر افزایش یا کاهش هوش فرهنگی اثرگذار باشند اما در خصوص کتابداران جامعه مورد پژوهش این احتمال وجود دارد که عوامل آموزشی و فعالیت‌های شغلی منجر به بالا رفتن میزان هوش فرهنگی این کتابداران شده باشد. در خدماتی که کتابداران به مراجعان کتابخانه ارائه می‌دهند و در آموزش‌هایی که در مقاطع مختلف آموزش عالی می‌بینند مباحثی چون مصاحبه مرجع ممکن است منجر به افزایش میزان ابعاد مختلف هوش فرهنگی شود. در مباحث مصاحبه مرجع کتابداران می‌آموزند که فرآیند مصاحبه مرجع شامل چه مراحل است و چگونه باید این مراحل را تا شناسایی و رفع نیاز اطلاعاتی مراجعان دنبال نمایند که این آموزش‌ها با بعد فراشناختی هوش فرهنگی مرتبط است. همچنین کتابداران در مباحث مصاحبه مرجع می‌آموزند که چگونه با انگیزه و اعتماد به نفس مصاحبه مرجع را تا شناسایی و

همان‌طور که جدول شماره 7 نشان می‌دهد بیشترین میانگین میزان ویژگی‌های کارآفرینانه مربوط به وضعیت استخدامی قراردادی (4/11) و کمترین میانگین مربوط به سایر (3/67) می‌باشد. با توجه به آنکه در آزمون تحلیل واریانس در جدول شماره 7 سطح معنی‌داری آزمون برابر با 0/483 شده است، می‌توان چنین نتیجه گرفت که سطح معنی‌داری به دست آمده از 0/05 بیشتر است، بنابراین بین میزان ویژگی‌های کارآفرینانه کتابداران بر حسب وضعیت استخدام تفاوت معنی‌دار وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد میزان هوش فرهنگی کتابداران که به دانشجویان خارجی ارائه خدمت می‌کنند، در حد بالا (3/99) بوده است که با نتایج حاصل از پژوهش‌های پاپ زن و همکاران (1393) و کمالیان و همکاران (1393) در بالا بودن میزان هوش فرهنگی همراستا می‌باشد. نتایج حاصل از بررسی میزان هر یک از ابعاد هوش

تبيين نیاز اطلاعاتی ایشان مصاحبه مرجع را تا رسیدن به نتیجه دلخواه ادامه داده و با استفاده از منابع، ابزارها و روش های مختلف دسترسی مراجعان را به اطلاعات مورد نیاز فراهم می کند که این مباحث و فعالیت ها با ویژگی های تمایل به موفقیت، عملگرایی و چالش طلبی در ارتباط است.

نتایج آزمون فرضیات این پژوهش نیز نشان داد بین هوش فرهنگی کتابداران و ویژگی های کارآفرینانه آنان رابطه معنی دار وجود دارد. نائیجی و عباسعلی زاده (1388) و ذبیحی و برهانی جبلی (1391) در پژوهش های خود وجود رابطه بین هوش فرهنگی و ویژگی های کارآفرینی در جامعه های مورد پژوهش خود را تأیید کردند. همچنین یافته های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش های نظر عباسی (1392)، پاپ زن و همکاران (1393) و کمالیان و همکاران (1393) در وجود رابطه بین هوش فرهنگی و کارآفرینی همراستا است. نتایج آزمون فرضیات فرعی مرتبط با فرضیه اصلی اول نیز نشان می دهد بین هر چهار بعد هوش فرهنگی شامل هوش فرهنگی فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری با ویژگی های کارآفرینانه کتابداران رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد. این نتایج می تواند در زمینه تقویت هوش فرهنگی که خود منجر به افزایش میزان ویژگی های کارآفرینانه می شود، مورد استفاده مدیران و مسئولان کتابخانه های مورد پژوهش قرار گیرد. این کتابخانه ها می توانند با تقویت هوش فرهنگی کتابداران خود از یک سو بر ارائه بهتر خدمات به مراجعان غیرایرانی تأثیر مثبت بگذارند و از سوی دیگر با جذب مراجعانی که به لحاظ قومیت، ملیت، مذهب و... با فرهنگ حاکم بر جامعه ایرانی متفاوت اند، به شناسایی نیازهای اطلاعاتی ایشان بپردازند تا از این طریق بتوانند اقدام به فراهم آوری اطلاعات مورد نیاز و ارائه خدمات تخصصی به این گروه از جامعه کتابخانه نمایند. همچنین نتایج حاصل از آزمون دو فرضیه دیگر نشان داد بین میزان هوش فرهنگی کتابداران بر حسب سطح تحصیلات، سابقه کار و رشته تحصیلی و نیز بین ویژگی های کارآفرینانه آنها بر حسب وضعیت استخدام تفاوت معنی دار وجود ندارد. پژوهش های حاتمی (1390) و کمالیان و همکاران (1393) وجود رابطه بین هوش فرهنگی و سطح تحصیلات را رد کرده

رفع نیاز مراجعان دنبال نمایند که این امر نیز با بعد انگیزشی هوش فرهنگی مرتبط است. علاوه بر این موارد کتابداران آموزش می بینند که در حین مصاحبه مرجع باید با مراجعان رفتاری مؤدبانه داشته باشند و در حین تعامل از رفتارهای کلامی و غیر کلامی مناسب (تماس چشمی، لبخند و...) استفاده نمایند که این مبحث به طور کامل بیان کننده بعد رفتاری هوش فرهنگی است. بر این اساس این احتمال وجود دارد آموزش هایی که کتابداران در زمینه مصاحبه مرجع دیده اند و استفاده ای که از این آموخته ها در مصاحبه مرجع و تعاملات رو در رو با مراجعان کتابخانه می کنند، منجر به بالا رفتن میزان هوش فرهنگی ایشان شده باشد.

همچنین نتایج به دست آمده نشان می دهد میزان ویژگی های کارآفرینانه کتابداران کتابخانه های تحت پژوهش در حد بالا (3/64) بوده است که این یافته ها با نتایج پژوهش های رستگارهروکی (1388)، ابادزی و همکاران (1393) و محمدی و مرجانی (1393) در مطلوب بودن میزان ویژگی های کارآفرینانه همخوانی دارد. همچنین نتایج نشان داد میزان ویژگی های کارآفرینانه در ابعاد کانون کنترل و عملگرایی در حد خیلی بالا، در ابعاد ریسک پذیری، نیاز به موفقیت، سلامت فکری، رؤیا پردازی و چالش طلبی در حد بالا و در بعد تحمل ابهام در حد پایین است. نتایج پژوهش یونکا و نورای (2000) نشان داده بود که دانشجویان دانشگاه های ترکیه در همه ویژگی های کارآفرینی به جز تحمل ابهام و اعتماد به نفس نمره های بالایی داشتند که از این لحاظ با نتایج پژوهش حاضر مشابهت دارد.

به نظر می رسد که همان دو عامل آموزشی و فعالیت های شغلی بخصوص در زمینه خدمات مرجع بر افزایش میزان ویژگی های کارآفرینانه در کتابداران این کتابخانه ها تأثیرگذار بوده باشد. برای مثال در مباحث مصاحبه مرجع کتابداران می آموزند که چگونه با اعتماد به نفس، با وجود اطلاعات ناقص خود در خصوص شناسایی و تبیین موضوع مورد نظر مراجعه کننده تصمیم گیری کرده و نیاز اطلاعاتی ایشان را برطرف نمایند که این امر با ویژگی ریسک پذیری مرتبط است. همچنین کتابداران در تعامل با مراجعان، با طرح پرسش های مختلف و

پاپ زن، ع.؛ علی آبادی، و.؛ صی محمدی، س.؛ قربانی پیرعلی دهی، ف. (1393). تأثیر مؤلفه‌های هوش فرهنگی بر رفتار کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی دانشگاه رازی. *فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی*، 29، 108-117.

حاتمی، س. (1391). *بررسی مقایسه‌ای نقش هوش فرهنگی بین مدیران و کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه آزاد اسلامی منطقه پنج و مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی درجه یک مستقر در منطقه*. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، گروه کتابداری و اطلاع رسانی.

حسن زاده، م.؛ عالی، غ. (ویراستار). (1392). *مجموعه مقالات پنجمین همایش سراسری اتحادیه انجمن‌های علمی دانشجویی کتابداری و اطلاع رسانی ایران (ادکا) 1391*. تهران: نشر کتابدار.

ذبیحی، م.؛ برهانی جلیلی، ز. (1391). *بررسی رابطه هوش فرهنگی و ویژگی‌های کارآفرینانه کارکنان (مورد مطالعه: سازمان فنی و حرفه‌ای خراسان رضوی)*. *اولین همایش ملی مدیریت و کارآفرینی خوانسار 27 و 28 اردیبهشت 1391*. 254-263.

رستگار هروکی، ز. (1388). *سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینی کتابداران و اطلاع رسانیان شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه‌های دولتی شهر تهران*. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهراء، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه کتابداری و اطلاع رسانی.

زمانی، الف.؛ طبرسا، غ. (1388). *هوش فرهنگی؛ شایستگی جدید مدیران*. تدبیر، 213، 49-53.

شکاری، م. (1393). *کارآفرینی و بازار کار در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی*. کلیات کتاب ماه: اطلاعات، ارتباطات و دانش‌شناسی، 17(4)، 63-69.

کردناهیچ، الف.؛ زالی، م.؛ هومن، ح.؛ شمس، ش. (1386). *ابزار سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان ایرانی*. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.

کمالیان، الف.؛ بهاروند، ف.؛ زارع علمی، ن. (1393). *مدل معادلات ساختاری رابطه میان هوش فرهنگی و گرایش کارآفرینانه*. *پژوهش‌های مدیریت عمومی*، 7(23)، 89-106.

محمدی، الف.؛ مرجانی، ع. (1393). *بررسی قابلیت‌های کارآفرینی کتابداران (مطالعه موردی: کتابداران کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی)*. *پژوهش نامه کتابداری و اطلاع رسانی*، 4(1)، 153-168.

بودند که از این جهت با پژوهش حاضر همسو می‌باشند. همچنین پژوهش کمالیان و همکاران (1393) نشان داده بود که بین هوش فرهنگی بر حسب سابقه کار تفاوت معنی دار وجود ندارد که در این زمینه با نتیجه پژوهش حاضر همراستا می‌باشد. نتایج پژوهش حاتمی (1390) نیز نشان داده بود بین میزان هوش فرهنگی مدیران و کتابداران کتابخانه‌ها بر حسب رشته تحصیلی تفاوت معنی دار وجود نداشته است که از این حیث با نتایج پژوهش حاضر مطابقت دارد.

با توجه به اهمیت مقوله هوش فرهنگی در کتابخانه‌هایی که با تنوع مراجعان با فرهنگ‌های مختلف رو به رو هستند و نیز اهمیت نقش کارآفرینی در پویایی، رشد و بقای کتابخانه‌ها و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید برای کتابداران، انجام پژوهش‌هایی با موضوعات زیر پیشنهاد می‌شود:

1. شناسایی نیازهای اطلاعاتی مراجعان غیر ایرانی در کتابخانه‌هایی که بیشترین مراجعان غیر ایرانی را دارند و پیشنهاد طرح‌هایی جهت ارائه خدمات جدید و کارآفرینی بر مبنای نیازهای اطلاعاتی آنان؛
2. بررسی وضعیت خدمات اطلاعات تخصصی به مراجعان غیر ایرانی در کتابخانه‌ها؛

منابع

- اباذری، م.؛ باب الحوائجی، ف. (1395). *ویژگی‌های حمایتی کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی و کشف رابطه و تأثیر متغیرهای جمعیت شناختی بر ویژگی‌های حمایتی کارآفرینی آنان*. *فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع رسانی و فناوری اطلاعات)*، 9(33)، 7-16.
- اباذری، م.؛ باب الحوائجی، ف.؛ نوشین فرد، ف.؛ اباذری، ز. (1393). *ویژگی‌های انگیزشی (روان شناختی) کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های پزشکی با تأکید بر مکتب انسانی مطالعه موردی: واحدهای پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی*. *مدیریت اطلاعات سلامت*، 11(3)، 326-333.
- آقایی، م.؛ اله وردی، ز.؛ باغبانی آرانی، الف. (1390). *هوشمندی مدیران مزیت رقابتی هزاره سوم با تأکید بر هوش فرهنگی، اخلاقی، عاطفی*. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.

Garranza, D. G.; Maria, T.; Egri, C. P. (2010). Managerial Cultural Intelligence and small Business in Canada, *Management Review*, 21.

Gurmeet, S.; Belwal, R. (2008). Entrepreneurship and SMEs in Ethiopia. *Gender in Management: an International Journal*, 23(2), 120-136.

Hayton, J. C. (2005). Promoting corporate entrepreneurship. *through human resurce management reviw*, 15, 21-41.

Leonard, E.; Clementson, B. (2012). Business Librarians and Entrepreneurship Innovation Trends Characteristics. *Journal: New Revive of Information Networking*, 17(1), 1-21.

Van Dyne, L.; Ang, S.; Christine, K.; Yee Ng, k.; Templer, K. J.; Cheryl, T.; Chandrasekhar, N. A. (2007). Cultural Entelligence: Its Measurement and Effects on Cultral Judgment and Decision Making, Cultural Addaptation and Task Performance. *Management and Organization Review*, 3, 335-371.

Yesil, S. (2013). The Impact of Cultural Intelligence (CQ) on Cross-Cultural Job Satisfaction (CCJS) and International Related Performance (IRP). *Journal of Culture, Society and Development An Open Access International Journal*, 1, 41-54.

Yonca, G.; Nuray, A. (2000). Entrepreneurship Colleg Students Profils Sampling Comparative. *Analysis Education & Training*, 48, 26-38.

موسوی، الف. (1391). سنجش هوش فرهنگی و رابطه آن با رضایت شغلی کتابداران کتابخانه‌های وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه قم، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه کتابداری.

نائیجی، م.؛ عباسعلی زاده، م. (1388). هوش فرهنگی و رابطه آن با ویژگی‌های کارآفرینانه مدیران سازمان‌های غیرانتفاعی در ایران. توسعه کارآفرینی، 3(12)، 27-44.

نظر عباسی، ع. (1392). بررسی رابطه بین هوش فرهنگی کارکنان با کارآفرینی سازمانی (مطالعه موردی: بانک کشاورزی استان گلستان). اولین کنفرانس ملی جایگاه مدیریت و حسابداری در دنیای نوین کسب و کار، اقتصاد و فرهنگ.

References

Ang, S.; Van Dyne, L.; Koh, Ch.; Ng, K. Y.; Templer, K. J.; Ty, Ch.; Chandraskar, N. A. (2007). Cultural intelligence: It's measurement and effects on cultural Judgment and decision making, cultural adaptation and task performance. *Management and organization review*, 3(5), 335-371.

Brackhaus, R.; Horwitz, P. (1986). The Pasychology of The Entrepreneur, in d. Secton & R. Smilor(eds). *The art and Science of Entrepreneurship*, Cambridge, Mass: Ballinger.

Earley, P. C.; Ang, S. (2003). *Cultural intelligence: Individual interactions across cultures*, CA: Stanford Business Books.

---

relationship between cultural intelligence and entrepreneurial characteristics of university librarians a case study: Mashhad Academic libraries¹

---

seyedeh somayeh mousavi¹ | Zahra Jafarzadeh Kermani²

1. masters student information science of international university imamreza, moosavisomayyeh@yahoo.com

2. Assistant professor of information science and knowledge in international university imamreza , jafarzadeh@imamreza.ac.ir

Abstract

Objective: This study is conducted aiming to investigate the relationship between cultural intelligence and entrepreneurial characteristics of university librarians in Mashhad who provide services to foreign students.

Methods: This investigation is an applied one in terms of purpose which is carried out as a descriptive – analytical survey and two questionnaires were used as the data collection instruments: the Early & Ang's of Cultural Intelligence questionnaire (2007) with the reliability of 0.91 and the Kordnaeij & et al's Entrepreneurial Characteristics questionnaire (2008) with the reliability of 0.94. The population under study consists of all 91 university librarians in Mashhad city who provide services to foreign students in 2015 selected by census method. SPSS software and the descriptive and inferential statistics were used to analyze data.

Results: The Findings indicated that the librarians working in these libraries are in a good status both in terms of cultural intelligence and entrepreneurial characteristics aspects. Furthermore, there is a significant relationship between the librarians' cultural intelligence and their entrepreneurial characteristics as well as between each of the four aspects of cultural intelligence including Metacognitive, Cognitive, Motivational and Behavioral aspects and the librarians' entrepreneurial characteristics. Moreover, results indicate that there is no meaningful difference between the level of cultural intelligence of librarians in terms of education, job experience and field of study and also between entrepreneurial characteristics of librarians in terms of employment status.

Conclusions: there is a meaningful relationship between cultural intelligence and librarians' entrepreneurial characteristics.

Keywords: cultural intelligence, entrepreneurship, entrepreneurial characteristics, librarians, Academic libraries

---

1. Retrieved from master's thesis information science and knowledge